

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 3 juni 1999 *

I mål T-17/96,

Télévision française 1 SA (TF1), bolag bildat enligt fransk rätt, Paris, företrätt av advokaterna Georges Vandersanden, Jean-Paul Hordies och Agnès Maqua, Bryssel, delgivningsadress: fiduciaire Myson SARL, 30, rue de Cessange, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske rådgivaren Gérard Rozet och Klaus Wiedner, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

med stöd av

Republiken Frankrike, företrädd av Catherine de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättstjänst, utrikessekreteraren Philippe Martinet samt Frédéric

* Rättegångsspråk: franska.

Million, samtliga i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 8 B, boulevard Joseph II, Luxemburg,

intervenient,

angående en talan i första hand med stöd av artikel 175 i EG-fördraget (nu artikel 232 EG) om fastställelse av att kommissionen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget genom att underlåta att ta ställning till det klagomål som sökanden har ingett mot Republiken Frankrike om huruvida finansieringen av de statliga TV-kanalerna France 2 och France 3 (France-Télévision) strider mot artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG), artikel 90.1 i EG-fördraget (nu artikel 86.1 EG) och artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse), och i andra hand med stöd av artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse) om ogiltigförklaring av det påstådda beslutet i kommissionens skrivelse av den 11 december 1995 att avslå sökandens klagomål,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden M. Jaeger samt domarna K. Lenaerts, V. Tiili, J. Azizi och P. Mengozzi,

justitiesekreterare: H. Jung,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 24 november 1998,

följande

Dom

Bakgrund

- 1 Fram till år 1982 var TV-utsändning i Frankrike förbehållen ett statligt monopol, men sektorn har undan för undan liberaliserats. I dag är flera privata TV-bolag aktiva på den franska TV-marknaden utöver de två statliga TV-kanalerna France 2 och France 3 (dessa båda TV-kanaler utgör koncernen France-Télévision, nedan kallad France-Télévision).
- 2 Medan de privata TV-bolagen endast finansierar sin verksamhet genom reklamintäkter (reklam i egentlig mening, programsporsring, program om varuförsäljning), består de statliga kanalernas intäkter inte bara av reklamintäkter utan även av diverse intäkter från staten (TV-avgift, särskilda budgetanslag, subventioner etc.).
- 3 Den 10 mars 1993 inlämnade sökanden, Télévision française 1 SA (TF1), ett klagomål till kommissionen mot det sätt på vilket France Télévisions kanaler finansieras och drivs. Det är ostridigt att detta klagomål uttryckligen avsåg överträdelser av artiklarna 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG), 90.1 i EG-fördraget (nu artikel 86.1 EG) och 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse), vilka särskilt citerades.

- 4 Den 16 juli 1993 begärde kommissionen ytterligare upplysningar av sökanden, en begäran som besvarades den 30 september 1993.

- 5 Den 5 juli 1995 informerade kommissionären Karel Van Miert sökanden om att liknande klagomål även hade erhållits rörande andra medlemsstater beträffande hela den allmänna problematiken om finansiering av statlig television och att kommissionen därför hade beställt en studie avseende de dåvarande tolv medlemsstaterna. Kommissionen uppgav även att denna studie inte var färdig på grund av metodiska svårigheter och studiens omfattning, men att de första resultaten förmodligen skulle redovisas före sommaren år 1995. Kommissionen uppgav emellertid att det var omöjligt att säga när rapporten skulle vara klar. Slutligen anmodade kommissionen sökanden att inkomma med upplysningar som visade att France-Télévision mottog statliga stöd som var uppenbart oproportionerliga i förhållande till dess skyldighet att tillhandahålla offentliga nyttigheter.

- 6 I skrivelse av den 3 oktober 1995 till kommissionen påpekade sökanden att den franska staten genom de statliga stöden avsiktligt snedvrider konkurrensen mellan de statliga och de privata TV-kanalerna. Sökanden betonade att den inte kan vänta flera år och begärde därför formellt och, om nödvändigt, anmodade kommissionen att ”ta ställning och att vidta åtgärder beträffande de argument som anges i klagomålet” av den 10 mars 1993.

- 7 I skrivelse av den 11 december 1995 meddelade svaranden sökanden bland annat följande: ”Med anledning av resultatet av den studie som gjorts angående finansieringen av den statliga televisionen i de tolv stater som var medlemmar i Europeiska unionen före den 1 januari 1995, har vi den 21 november 1995 skickat en skrivelse till de franska myndigheterna med frågor som måste besvaras för att kommissionen skall kunna fatta ett beslut med anledning av Ert klagomål.

Vi kommer att informera Er om ärendets fortsatta handläggning och vi kan eventuellt behöva kontakta Er för ytterligare upplysningar.”

Förfarandet

- 8 TF1 har väckt denna talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 2 februari 1996.
- 9 Republiken Frankrike begärde genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 4 juli 1996 att få intervensera till stöd för svarandens yrkanden. Genom beslut av den 17 september 1996 beviljade ordföranden för femte avdelningen i utökad sammansättning denna begäran.
- 10 Kommissionen ingav genom skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 2 juni 1997 en kopia på en skrivelse daterad den 15 maj 1997 riktad till sökanden i enlighet med artikel 6 i kommissionens förordning nr 99/63 av den 25 juli 1963 om sådana förhör som avses i artikel 19.1 och 19.2 i rådets förordning nr 17 (EGT 127, 1963, s. 2268, svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 32, nedan kallad förordning nr 99/63), i vilken kommissionen informerade sökanden om att kommissionen, på grundval av de uppgifter som den hade tillgång till, inte med anledning av sökandens klagomål kunde bevisa att artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget (nu artikel 82 EG) hade åsidosatts. Kommissionen uppmanade i skrivelsen sökanden att yttra sig inom två månader från och med den 15 maj 1997. Kommissionen tillade att den, efter en genomgång av klagomålen angående åsidosättande av artikel 90 i fördraget, inte kunde fastställa att denna artikel hade överträtts.
- 11 Med anledning av skrivelsen av den 15 maj 1997 anmodade justitiesekreteraren i skrivelse av den 17 juni 1997 parterna att yttra sig om det fortsatta förfarandet och huruvida det fanns anledning för förstainstansrätten att döma i målet.

Svaranden, sökanden och intervenienten besvarade denna anmodan den 2, den 17 respektive den 18 juli 1998.

- 12 Genom förstainstansrättens beslut av den 21 september 1998 förordnades referenten att tjänstgöra på tredje avdelningen i utökad sammansättning och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.
- 13 Mot bakgrund av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet utan att vidta föregående åtgärder för bevisupptagning.
- 14 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens muntliga frågor vid offentligt sammanträde den 24 november 1998.

Parternas yrkanden

- 15 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall
 - fastställa att kommissionen har gjort sig skyldig till rättsstridig passivitet genom att underlåta att ta ställning inom två månader från anmodan av den 3 oktober 1995,
 - anmoda kommissionen att vidta åtgärder genom att fatta beslut om sökandens klagomål,
 - i andra hand ogiltigförklara kommissionens ställningstagande av den 11 december 1995,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

16 Svaranden har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa alternativt ogilla passivitetstalan,

— avvisa andrahandsyrkandet om ogiltigförklaring,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

17 Intervenienten Republiken Frankrike stöder kommissionens yrkanden.

Passivitetstalan

Upptagande till sakprövning

Huruvida den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget kan prövas i sak

— Svarandens grunder och argument

18 Kommissionen anser för det första att den del av talan under vilken det påstås att kommissionen har åsidosatt sin påstådda skyldighet att inleda förfarandet i

artikel 93.2 i EG-fördraget (nu artikel 88.2 EG) skall avvisas på grund av att sökanden saknar subjektiv legitimitet. Den anser att det beslut som den skall anta i samband med undersökningen av om en påstådd statlig stödåtgärd är lagenlig kommer att riktas till Republiken Frankrike, under förutsättning av att det fastslås att åtgärden utgör statligt stöd i den mening som avses i artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget. Ett sådant beslut är inte riktat till sökanden och den är följaktligen inte behörig att väcka talan om att kommissionen har underlåtit att fatta ett beslut som inte kan vara riktat till den.

- 19 Kommissionen har betonat att de förfaranderegler som tillämpas med avseende på artiklarna 85 och 86 i fördraget inte kan jämföras med dem som tillämpas med avseende på artiklarna 92 och 93 i fördraget, eftersom klagandena har en central roll vid tillämpningen av förstnämnda artiklar i fördraget medan det vid tillämpningen av sistnämnda artiklar är den aktuella medlemsstaten som är kommissionens huvudsakliga motpart.
- 20 Kommissionen har emellertid medgett att berörda tredje män enligt fördraget har viss möjlighet att delta i dialogen mellan den berörda medlemsstaten och kommissionen. Om kommissionen således efter den inledande undersökningen fortfarande är osäker på om ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, är den skyldig att inleda det förfarande som avses i artikel 93.2 i fördraget. Inom ramen för detta förfarande skall den anmoda de berörda att yttra sig, men syftet med denna anmodan är ”uteslutande... att från de berörda parterna erhålla alla uppgifter som kan ge kommissionen vägledning för dess framtida handlande” (domstolens dom av den 12 juli 1973 i mål 70/72, kommissionen mot Tyskland, REG 1973, s. 813, punkt 19; svensk specialutgåva, volym 2, s. 117).
- 21 Kommissionen har påstått att klaganden inte har en särskild ställning i förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget och att det är omöjligt att ett beslut riktas direkt till denne (domstolens dom av den 24 mars 1993 i mål C-313/90, CIRFS m.fl. mot kommissionen, REG 1993, s. I-1125, punkt 28, svensk

specialutgåva, volym 14, av den 15 juni 1993 i mål C-225/91, Matra mot kommissionen, REG 1993, s. I-3203, punkt 10, svensk specialutgåva, volym 14, generaladvokaten Tesaurus förslag till avgörande inför dom av den 19 maj 1993 i mål C-198/91, Cook mot kommissionen, REG 1993, s. I-2487, I-2502, I-2510).

- 22 Kommissionen har för det andra betonat att artikel 175 tredje stycket i EG-fördraget (nu artikel 232 tredje stycket EG) inte skall tolkas vidsträckt så att även berörda tredje män tillerkänns talerätt. Enligt kommissionen utgör det faktum att artikel 173 fjärde stycket i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse) har en väsentligt annan lydelse än artikel 175 tredje stycket i fördraget bevis för att talerätten enligt artikel 175 i fördraget är mer begränsad än den enligt artikel 173 i fördraget. Med hänvisning till dom av den 10 juni 1982 i mål 246/81, Lord Bethell mot kommissionen (REG 1982, s. 2277, punkt 16; svensk specialutgåva, volym 6, s. 449), och förstainstansrättens beslut av den 23 januari 1991 i mål T-3/90, Prodifarma mot kommissionen (REG 1991, s. II-1, punkt 35), har den gjort gällande att endast rättsaktens potentiella mottagare har talerätt enligt artikel 175 i fördraget.
- 23 Den har vidare påpekat att det är skillnad mellan detta mål och det mål som ledde fram till domen av den 16 februari 1993 i mål C-107/91, ENU mot kommissionen (REG 1993, s. I-599, punkterna 15—17), i vilket domstolen förklarade att en passivitetstalan som väckts av ett företag med hänvisning till att det var direkt och personligen berört av den aktuella rättsakten kunde prövas i sak, trots att det inte var den formella mottagaren. ENU:s ställning i det målet, som var speciell enligt EA-fördragets systematik, kan nämligen inte jämföras med sökandens ställning i detta mål, eftersom ENU var det begärda beslutets verkliga mottagare och eftersom detta beslut kunde medföra rättsverkningar för ENU, medan det beslut som TF1 begärt är ett beslut som skall riktas till Frankrike och som inte direkt påverkar TF1.
- 24 Kommissionen har betonat att en avvisning av förevarande passivitetstalan inte på något sätt innebär att det finns en lucka i rättsskyddet av en berörd tredje mans legitima intressen, eftersom de nationella domstolarna och kommissionen skall komplettera varandra. Om nationella myndigheter åsidosätter artikel 93.3

sista meningen i fördraget skall de nationella domstolarna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att tillse att berörd tredje mans intressen skyddas.

- 25 Republiken Frankrike har tillagt att rättspraxis rörande klagomål som avser artiklarna 85 och 86 i fördraget inte är relevant, eftersom klaganden har en särskild position i konkurrensärenden enligt rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204, svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8, nedan kallad förordning nr 17) och enligt förordning nr 99/63. Däremot har det ännu inte antagits någon förordning om förfarandet för tillämpning av artiklarna 92 och 93 i fördraget och det finns inga regler om att kommissionen måste informera en klagande om att den inte tänker vidta några åtgärder till följd av klagomålet. Intervenienten har vidare påpekat att kommissionen inte är ensam behörig att övervaka efterlevnaden av artikel 93.3 i fördraget. De nationella domstolarna är skyldiga att fastslå att icke anmälda stöd är ogiltiga och dra samtliga konsekvenser av detta genom att i förekommande fall fastställa att stöden skall betalas tillbaka, även om kommissionen handlägger ärendet (domstolens dom av den 21 november 1991 i mål C-354/90, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires*, REG 1991, s. I-5505, svensk specialutgåva, volym 11). Avvisningen av en passivitetstalan som är riktad mot ett avslag på en begäran att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget eller mot avslaget på ett klagomål innebär således inte att sökanden berövas sin rätt till en effektiv domstolsprövning.

— Förstainstansrättens bedömning

- 26 Enligt artikel 175 tredje stycket i fördraget får varje fysisk eller juridisk person föra talan vid gemenskapsdomstolarna om att någon av gemenskapens institutioner underlåtit att till personen i fråga rikta någon annan rättsakt än en rekommendation eller ett yttrande.
- 27 Det framgår av rättspraxis att artiklarna 173 och 175 i fördraget endast anvisar ett och samma rättsmedel och att artikel 175 tredje stycket skall tolkas på så sätt

att den ger enskilda en möjlighet att inte bara väcka passivitetstalan mot en institution som har underlåtit att anta en rättsakt som skulle ha varit riktad till dem, utan även mot en institution som har underlåtit att anta en rättsakt som skulle ha berört dem direkt och personligen (domstolens dom av den 26 november 1996 i mål C-68/95, T. Port, REG 1996, s. I-6065, punkt 59).

- 28 Följaktligen kan förstainstansrätten inte godta kommissionens påstående att den del av passivitetstalan som är riktad mot kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder med avseende på artiklarna 92 och 93 i fördraget skall avvisas enbart av det skälet att sökanden inte kan vara mottagare av något av de tre beslut som kommissionen i förevarande fall skulle kunna fatta och rikta till Republiken Frankrike efter det att den inledande undersökning som avses i artikel 93.3 i fördraget har avslutats. De tre beslut som avses är antingen ett beslut om att de aktuella åtgärderna inte utgör något "stöd" i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, eller ett beslut om att åtgärderna visserligen utgör ett stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget men att de är förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.2 och 92.3 i fördraget eller slutligen ett beslut att inleda förfarandet i artikel 93.2 i fördraget i fall kommissionen kommer fram till det motsatta resultatet eller inte har löst alla svårigheter vid bedömningen av de aktuella åtgärderna.
- 29 Förstainstansrätten skall därför undersöka om sökanden är direkt och personligen berörd av dessa rättsakter.
- 30 Det framgår av förstainstansrättens dom av den 27 april 1995 i mål T-435/93, ASPEC m.fl. mot kommissionen (REG 1995, s. II-1281), att ett företag skall anses vara direkt berört av ett kommissionsbeslut om statligt stöd när det inte råder några tvivel om att de nationella myndigheterna har för avsikt att genomföra stödprojektet. Det är ostridigt i målet att de franska myndigheterna

redan har beviljat och fortsätter att bevilja de olika aktuella finansiella anslagen. Sökanden skall därför anses vara direkt berörd.

- 31 Förstainstansrätten påpekar vidare att det framgår av fast rättspraxis att då kommissionen, utan att inleda förfarandet i artikel 93.2 i fördraget, med stöd av artikel 93.3 i fördraget fastslår att en åtgärd inte utgör ett stöd eller är ett stöd som är förenligt med den gemensamma marknaden, kan de personer som åtnjuter de processrättsliga garantier som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget endast göra dessa garantier gällande om de har möjlighet att vid gemenskapsdomstolarna väcka talan mot kommissionens beslut (se senast domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719, punkterna 40 och 47, samt förstainstansrättens dom av den 16 september 1998 i mål T-188/95, Waterleiding Maatschappij mot kommissionen, REG 1998, s. II-3713, punkt 53). Således anses personer, företag eller sammanslutningar, vars intressen eventuellt skadas av att ett stöd beviljas, det vill säga särskilt konkurrerande företag, vara berörda i den mening som avses i artikel 93.2 i fördraget (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Sytraval och Brink's France, punkt 41). I förevarande fall är det ostridigt att sökanden är en berörd part i den mening som avses i artikel 93.2 i fördraget, vilket följer av att sökanden driver en av de privata TV-kanaler som konkurrerar med de statliga TV-kanaler som har mottagit de omtvistade finansiella anslagen och av att sökanden inlämnade det klagomål som var skälet till att kommissionen inledde den inledande undersökningen av de aktuella anslagen.
- 32 Förstainstansrätten konstaterar slutligen att beslutet att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget utgör en nödvändig förutsättning för att det skall kunna inledas ett förfarande som kan leda fram till att kommissionen fattar ett slutligt beslut som berör sökanden personligen, såsom ett beslut i vilket det förklaras att de kritiserade åtgärderna, som det fram till dess har varit mycket svårt att bedöma om de utgör statligt stöd, är förenliga med den gemensamma marknaden.
- 33 Följaktligen skall sökanden anses vara direkt och personligen berörd av de beslut som kommissionen kan komma att fatta till följd av att den inleder en inledande

undersökning av de anslag som de franska myndigheterna har tilldelat de statliga TV-bolagen.

34 Sökanden har för övrigt i skrivelse av den 3 oktober 1995 till kommissionen riktat en giltig anmodan att vidta åtgärder i den mening som avses i artikel 175 i fördraget med avseende på artiklarna 92 och 93 i fördraget.

35 Slutligen erinrar förstainstansrätten om att sökandens eventuella möjlighet att väcka talan vid nationell domstol mot beslutet att tilldela de statliga TV-kanalerna de omtvistade anslagen inte inverkar på frågan om passivitetstalan kan prövas i sak (se i detta hänseende förstainstansrättens dom av den 5 juni 1996 i mål T-398/94, Kahn Scheepvaart mot kommissionen, REG 1996, s. II-477, punkt 50).

36 Härav följer att den del av passivitetstalan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artiklarna 92 och 93 i fördraget kan prövas i sak.

Huruvida den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artiklarna 85 och 86 i fördraget kan prövas i sak

— Parternas argument

37 Kommissionen har erinrat om att enligt artikel 175 i fördraget kan en passivitetstalan endast prövas i sak om den berörda institutionen dessförinnan har anmodats att vidta åtgärder. Skrivelsen av den 3 oktober 1995, i vilken klagomålet på finansieringen av den statliga televisionen och de statliga stöden

till denna nämns, kan dock inte anses utgöra en ”anmodan att vidta åtgärder” enligt artiklarna 85 och 86 i fördraget i den mening som avses i artikel 175 i fördraget. Denna tolkning bekräftas av skrivelsen enligt vilken kommissionen ville avvakta utvecklingen och av vilken det framgår att kommissionen hade förstått skrivelsen av den 3 oktober 1995 på så sätt att den endast avsåg de statliga stödåtgärder som omtalades i klagomålet av den 10 mars 1993.

- 38 Kommissionen har även påpekat att det i skrivelsen av den 3 oktober 1995 inte exakt anges vilken rättsakt eller vilket beslut den har underlåtit att anta. Det framgår av fast rättspraxis att kommissionen inte är skyldig att undersöka ett ärende och därmed inte heller är skyldig att tillsända någon ett meddelande om anmärkningar för att i förekommande fall utreda överträdelse av artiklarna 85 och 86 i fördraget när den inte är ensam behörig (förstainstansrättens dom av den 18 september 1992 i mål T-24/90, *Automec mot kommissionen*, REG 1992, s. II-2223, svensk specialutgåva, volym 13). Under dessa omständigheter kan skrivelsen av den 3 oktober 1995, i vilken det inte begärs att kommissionen skall fatta ett beslut om att avslå ett klagomål — som enbart sökanden hade varit berättigad till — inte anses uppfylla villkoren i artikel 175 i fördraget.
- 39 Härav har kommissionen dragit slutsatsen att skrivelsen av den 3 oktober 1995 inte uppfyller de krav på tydlighet och precision som ställs enligt rättspraxis för att en passivitetstalan skall kunna prövas i sak (domstolens dom av den 10 juni 1986 i de förenade målen 81/85 och 119/85, *Usinor mot kommissionen*, REG 1986, s. 1777, och av den 6 december 1990 i mål C-180/88, *Wirtschaftsvereinigung Eisen- und Stahlindustrie mot kommissionen*, REG 1990, s. I-4413).
- 40 Sökanden har bestritt att skrivelsen av den 3 oktober 1995 inte skulle kunna anses vara en anmodan att vidta åtgärder som förutom statligt stöd avser åsidosättande av artikel 85 i fördraget. Sökanden har erinrat om att den i skrivelsen uppmanade kommissionen att ta ställning till och vidta åtgärder vad gäller de grunder som den anförde i sitt klagomål. Enligt sökanden hänvisar rubriken till klagomålet av den 10 mars 1993 uttryckligen till artikel 85 i fördraget och avsåg en överträdelse av artikel 85 i fördraget. Sökanden har för övrigt gjort gällande att klaganden inte bara har rätt att väcka talan om

ogiltigförklaring mot beslutet att avslå ett klagomål, utan även rätt att anmoda kommissionen att vidta åtgärder och i förekommande fall väcka passivitetstalan med stöd av artikel 175 i fördraget.

— Förstainstansrättens bedömning

- 41 Enligt artikel 175 andra stycket i fördraget kan en passivitetstalan endast prövas i sak om den berörda institutionen dessförinnan har anmodats att vidta åtgärder. Denna anmodan till institutionen är en väsentlig formalitet och innebär dels att tvåmånadersfristen inom vilken institutionen är skyldig att ta ställning börjar löpa, dels att den talan avgränsas som kan väckas om institutionen skulle underlåta att ta ställning. Även om anmodan inte behöver uppfylla några särskilda formkrav är det inte desto mindre nödvändigt att den är tillräckligt tydlig och exakt för att kommissionen konkret skall förstå vad klaganden vill att kommissionen skall fatta för slags beslut och att anmodan har till syfte att tvinga kommissionen att fatta beslut (se i detta hänseende den i punkt 39 nämnda domen i målet Usinor mot kommissionen, punkt 15).
- 42 I förevarande fall hänvisar sökanden i skrivelsen av den 3 oktober 1995 vid tre tillfällen enbart till problemet med finansieringen av de franska statliga TV-kanalerna och till det stöd som utbetalats till dem och inte till frågan huruvida artiklarna 85 och 86 i fördraget har åsidosatts. Sökanden avslutade dock skrivelsen av den 3 oktober 1995 med att uttryckligen och formellt begära att kommissionen skulle vidta åtgärder med anledning av de argument som sökanden framförde i sitt klagomål av den 10 mars 1993. Det är ostridigt att detta klagomål inte endast avsåg "åsidosättande av artikel 92" i fördraget (kapitel 1 i klagomålets andra avsnitt), utan även "åsidosättande av artikel 90" i fördraget (kapitel 2 i klagomålets andra avsnitt) och "åsidosättande av artikel 85" i fördraget (kapitel 3 i klagomålets andra avsnitt). Härav följer att skrivelsen av den 3 oktober 1995, trots att den till allra största delen behandlar problemet med stöd, skall tolkas som en anmodan att vidta åtgärder i den mening som avses i

artikel 175 andra stycket i fördraget vad gäller samtliga argument som uttömmande framförts i klagomålet och således även de argument som avser åsidosättande av artikel 85 i fördraget.

- 43 Härav följer att den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 85 i fördraget kan prövas i sak.
- 44 Vad gäller den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 86 i fördraget konstaterar förstainstansrätten däremot att sökanden endast har framfört yrkanden i detta hänseende i repliken. Sökanden har inte hänvisat till denna artikel vare sig i klagomålet av den 10 mars 1993 eller i anmodan att vidta åtgärder av den 3 oktober 1995, i vilken sökanden endast uppmanade kommissionen ”att ta ställning och att vidta åtgärder beträffande de argument som anges i klagomålet”, eller i ansökan om talans väckande i detta mål. Härav följer att skrivelsen av den 3 oktober 1995 inte kan anses utgöra en anmodan att vidta åtgärder, i den mening som avses i artikel 175 andra stycket i fördraget, enligt artikel 86 i fördraget och att denna del av talan följaktligen skall avvisas.

Huruvida den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder med avseende på artikel 90 i fördraget kan prövas i sak

— Parternas grunder och argument

- 45 Kommissionen anser inledningsvis att denna del av talan skall avvisas, med motiveringen att skrivelsen av den 3 oktober 1995 inte kan anses utgöra en

anmodan att vidta åtgärder i den mening som avses i artikel 175 i fördraget vad gäller den del av klagomålet av den 10 mars 1993 som avser artikel 90 i fördraget.

46 Kommissionen har vidare gjort gällande att denna del av talan i vart fall skall avvisas, eftersom kommissionen har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid genomförandet av artikel 90 i fördraget och därför inte är skyldig att ingripa. Fysiska eller juridiska personer som begär att kommissionen skall ingripa enligt artikel 90.3 i fördraget har därför inte rätt att väcka talan mot kommissionens beslut att inte utnyttja sina befogenheter eller mot underlåtenheten att utnyttja dessa befogenheter (förstainstansrättens dom av den 27 oktober 1994 i mål T-32/93, Ladbroke Racing mot kommissionen, REG 1994, s. II-1015, och förstainstansrättens beslut av den 23 januari 1995 i mål T-84/94, Bilanzbuchhalter mot kommissionen, REG 1995, s. II-101).

47 Sökanden har medgett att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning vid genomförandet av artikel 90 i fördraget. Sökanden har dock påpekat att kommissionen enligt artikel 90.3 i fördraget är skyldig att övervaka tillämpningen av denna artikel och vid behov rikta direktiv och lämpliga beslut till medlemsstaterna. I dessa bestämmelser förutsätts att kommissionen vidtar åtgärder i rimlig tid. Om så inte är fallet kan en passivitetstalan väckas mot kommissionen.

— Förstainstansrättens bedömning

48 Förstainstansrätten konstaterar för det första att sökanden i skrivelsen av den 3 oktober 1995 formellt begärde att kommissionen skulle vidta åtgärder ”beträffande de argument som anges i klagomålet” av den 10 mars 1993 och att

skrivelsen, i motsats till vad kommissionen har anfört, därför skall anses utgöra en korrekt anmodan att vidta åtgärder, i den mening som avses i artikel 175 andra stycket i fördraget, enligt artikel 90 i fördraget.

- 49 Förstainstansrätten skall för det andra undersöka om det är möjligt att väcka passivitetstalan när kommissionen har underlåtit att vidta åtgärder enligt artikel 90 i fördraget. Det skall i detta hänseende inledningsvis erinras om att kommissionen enligt artikel 90.3 i fördraget har till uppgift att övervaka att medlemsstaterna uppfyller sina skyldigheter med avseende på de företag som avses i artikel 90.1 i fördraget och att kommissionen i samma artikel uttryckligen tilldelas befogenhet att ingripa med hjälp av direktiv eller beslut. Kommissionen är bland annat behörig att, genom ett beslut som fattas med stöd av artikel 90.3 i fördraget, fastslå att en viss statlig åtgärd är oförenlig med fördraget, bland annat artiklarna 85—94 i EG-fördraget (numera artikel 89 EG), och att ange vilka åtgärder som den berörda medlemsstaten skall vidta för att uppfylla de skyldigheter som följer av gemenskapsrätten (se domstolens dom av den 12 februari 1992 i de förenade målen C-48/90 och C-66/90, Nederländerna m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. I-565, punkterna 22—30, svensk specialutgåva, volym 12).
- 50 Förstainstansrätten påpekar vidare att artikel 90.3 i fördraget, på grund av dess plats i fördragets systematik och på grund av dess ändamål, utgör en del av de regler som har till syfte att säkra en fri konkurrens. Nämnda artikel syftar därför till att skydda ekonomiska aktörer mot åtgärder genom vilka en medlemsstat sätter de grundläggande ekonomiska friheterna ur spel. Det följer således av dessa bestämmelser, såväl av deras plats i fördraget som av deras ändamål, att en enskild inte skall berövas ett skydd för sina legitima intressen när en medlemsstat inför eller bibehåller, vad gäller statliga företag eller företag som har särskilda eller exklusiva rättigheter, åtgärder som har samma konkurrensbegränsande verkan som alla andra företags konkurrensbegränsande beteende. Det skall även påpekas att enligt rättspraxis är en av gemenskapsrättens grundläggande principer att varje person har rätt till en effektiv domstolsprövning av ett beslut som åsidosätter en i fördragen fastslagen rättighet (se bland annat dom av den 15 maj 1986 i mål 222/84, Johnston, REG 1986, s. 1651, punkt 18, svensk

specialutgåva, volym 8, s. 597, av den 19 mars 1991 i mål C-249/88, kommissionen mot Belgien, REG 1991, s. I-1275, punkt 25, och förstainstansrättens dom av den 27 juni 1995 i mål T-186/94, Guérin automobiles mot kommissionen, REG 1995, s. II-1753, punkt 23).

- 51 Detta rättsskydd kan inte sättas ur spel på grund av det stora utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen förfogar över vid genomförandet av artikel 90 i fördraget. Domstolen har fastslagit, i sin dom av den 20 februari 1997 i mål C-107/95, Bundesverband der Bilanzbuchhalter mot kommissionen (REG 1997, s. I-947, punkt 25), att det i princip inte kan uteslutas att en enskild i vissa undantagsfall befinner sig i en sådan situation att han är behörig att väcka talan vid domstol mot kommissionens vägran att utfärda ett beslut inom ramen för dess övervakningsroll enligt artikel 90.1 och 90.3 i fördraget.
- 52 Förstainstansrätten skall därför undersöka om TF1 befinner sig i en sådan undantagssituation att det har behörighet att väcka passivitetstalan mot kommissionens underlåtenhet att anta ett beslut enligt artikel 90 i fördraget.
- 53 Det är ostridigt att sökanden är den största privata TV-kanalen i Frankrike och att den år 1992 hade 42 procent av tittarandelarna och 55 procent av reklamandelarna. Genom sitt allmänna utbud (nyheter, sport, filmer, fiktion, underhållning, nyhetsmagasin, dokumentärer) konkurrerar den direkt med France-Télévisions kanaler om samma publik. Det är vidare ostridigt att sökanden och France-Télévisions kanaler är direkta konkurrenter, både vad gäller förvärv av rätten att visa filmer och audiovisuella verk samt sändnings-

rätter till sportevenemang och vad gäller försäljningen av reklamtid till annonsörer.

- 54 Förstainstansrätten erinrar även om att olika subventioner, fördelar, praxis, avtal och bestämmelser som påtalas i klagomålet enligt sökanden hänger ihop och bildar en helhet av åtgärder som har till syfte eller resultat att snedvrída konkurrensen mellan sökanden och France-Télévisions två kanaler.
- 55 Sökanden har vidare, utan att ha blivit motsagd av svaranden, påpekat att de olika åtgärder som franska staten har vidtagit till förmån för France-Télévision märkbart har påverkat sökandens ekonomiska situation.
- 56 Förstainstansrätten konstaterar slutligen att sökanden i förevarande mål, till skillnad från sökanden i den i punkt 51 nämnda domen i målet Bundesverband der Bilanzbuchhalter mot kommissionen, som genom sin talan mot kommissionens beslut att vägra fatta ett beslut enligt artikel 90.1 och 90.3 i fördraget mot Förbundsrepubliken Tyskland indirekt ville tvinga denna medlemsstat att anta en rättsakt med generell räckvidd, vill få kommissionen att ta ställning enligt artikel 90 i fördraget till de olika statliga åtgärder som enligt sökanden gynnar två särskilda och tydligt identifierade ekonomiska aktörer som direkt konkurrerar med sökanden.
- 57 Det följer av vad ovan anförts att den del av talan som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 90 i fördraget kan prövas i sak.

Talan i sak

Huruvida kommissionen har underlåtit att vidta åtgärder enligt artiklarna 92 och 93 i fördraget

— Parternas grunder och argument

- 58 Sökanden har gjort gällande att kommissionen inte endast är skyldig att göra en inledande undersökning enligt artikel 93.3 i fördraget utan även att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget när den har uppmanats att ta ställning till om ett stöd är förenligt med fördraget (den i punkt 20 nämnda domen i målet Cook mot kommissionen, förstainstansrättens dom av den 18 september 1995 i mål T-49/93, SIDE mot kommissionen, REG 1995, s. II-2501, och av den 28 september 1995 i mål T-95/94, Sytraval och Brink's France mot kommissionen, REG 1995, s. II-2651). Kommissionen har åsidosatt denna skyldighet i detta fall.
- 59 Svaranden har anfört tre argument till stöd för att den inte har gjort sig skyldig till rättsstridig passivitet.
- 60 För det första har kommissionen påpekat att den visserligen inte ännu har fattat beslut om huruvida de omtvistade åtgärderna utgör statligt stöd eller om den skall inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget. Den har emellertid inte förhållit sig passiv, utan tvärtom vidtagit en rad åtgärder för att kunna sätta sig in i samtliga aspekter av en särskilt komplicerad problemställning som är densamma i samtliga medlemsstater. Redan den 12 augusti 1993 anmodade kommissionen de franska myndigheterna att yttra sig över de olika argumenten i sökandens klagomål. Dessa besvarade anmodan den 9 december 1993. Vidare anordnade den olika möten med klaganden. Den har även i december 1993, med hänsyn till ärendets art och komplexitet, beställt en djupgående studie om den statliga televisionens verksamhet och funktion inom gemenskapen. När den i oktober 1995 erhöll denna studie begärde den ytterligare

upplysningar av de franska myndigheterna som den erhöll den 16 februari 1996. Vidare har kommissionen haft en omfattande skriftväxling och sedan mars 1993 ett flertal kontakter med klaganden (bland annat möten i september och november 1994 samt i januari och oktober 1995). Svaranden har även uppgett att sökanden kände till dessa olika åtgärder och inte var ovetande om att svaranden i juli 1995 ännu inte hade fått studien. Den är därför förvånad över att sökanden tillsände den en anmodan att vidta åtgärder den 3 oktober 1995.

- 61 Kommissionen har bestritt sökandens påstående att den inte har vidtagit andra åtgärder än att beställa en studie. Den anser att den aktivt har utrett ärendet tillsammans med de franska myndigheterna, vilket framgår av de talrika möten den haft med de sistnämnda, den skriftväxling som har pågått och de alltmer detaljerade frågorna som kommissionen har ställt till de franska myndigheterna, bland annat i skrivelserna av den 4 och den 18 oktober 1996.
- 62 För det andra har kommissionen förklarat att den ännu inte har kunnat ta ställning i ärendet på grund av dess komplexitet.
- 63 Enligt svaranden finns det inte några regler om inom vilken frist den är skyldig att besvara ett klagomål om att det föreligger icke anmälda stöd, utan denna frist skall fastställas mot bakgrund av omsorgsprincipen och principen om god förvaltningssed. Den anser att kontrollen av dessa principers efterlevnad skall göras mot bakgrund av att ärendet i fråga är komplicerat och känsligt, både rättsligt och politiskt. Den måste vara särskilt noggrann om den rättsligt skall kunna klassificera de aktuella åtgärderna som statligt stöd. För detta krävs att

kommissionen dessförinnan har tillgång till all rättslig och faktisk information som behövs för att den skall kunna få en överblick över problemet.

- 64 Kommissionen har betonat att TV-utsändningar ganska nyligen har öppnats för konkurrens och att det då har uppkommit nya problemställningar rörande bland annat privata och statliga TV-kanalers samexistens.
- 65 Kommissionen har anmärkt att television är ett område inom vilket staten, inom ramen för sin televisionsverksamhet, kan ha icke affärsmässiga syften och föreskriva en skyldighet att tjäna hela den nationella befolkningen. Kommissionen har ingen erfarenhet av hur statliga stöd skall behandlas inom denna sektor och den måste därför fastställa kriterier och metodologiska principer för detta. Det måste utredas om de omtvistade åtgärderna påverkar handelsutbytet inom gemenskapen då klagomålet från sökanden, som är ett privat franskt företag, riktar sig mot de franska myndigheternas beteende gentemot franska TV-stationer. Vidare måste den offentliga sektorns skyldigheter utredas noga och det måste fastställas i vilken omfattning de anslag och andra fördelar som sökanden klagat på utgör mer än en kompensation för dessa skyldigheter och utgör ett statligt stöd vars förenlighet med den gemensamma marknaden därefter måste utredas. Redan i juli 1995 tillsände kommissionen medlemsstaterna ett första utkast till allmänna riktlinjer rörande denna problematik och kommissionen hoppas att den snart, och i samarbete med medlemsstaterna, skall kunna presentera ett allmänt dokument som skall utgöra en referenspunkt vid bedömningen av konkreta fall.
- 66 För det tredje har kommissionen påpekat att den ännu inte har haft möjlighet att ta ställning och att de processuella villkoren i artikel 175 andra stycket i fördraget därför inte är uppfyllda.

- 67 Kommissionen anser inte att den har underlåtit att vidta åtgärder i den mening som avses i artikel 175 i fördraget. När sökanden tillsände kommissionen anmodan att vidta åtgärder hade den ingen möjlighet att vidta de åtgärder som sökanden begärt, eftersom den ännu inte bestämt sig för om de anslag och andra fördelar som France-Télévision hade tilldelats kunde anses utgöra statligt stöd, och detta trots att den redan hade vidtagit alla lämpliga åtgärder för att kunna bestämma sig i denna fråga.
- 68 Kommissionen har för övrigt betonat att kommissionen, med hänsyn till de allvarliga följder som ett eventuellt beslut att inleda förfarandet i artikel 93.3 i fördraget kan få inte bara för France-Télévision utan även för de flesta statliga TV-kanaler inom gemenskapen, i synnerhet i fråga om skyldigheten att upphäva det tilldelade statsstödet (se domstolens dom av den 30 juni 1992 i mål C-312/90, Spanien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4117), enligt principen om god förvaltningssed och omsorgsprincipen är skyldig att vänta med att fatta beslut tills dess den har skaffat sig en välmotiverad uppfattning i frågan.
- 69 Sammanfattningsvis anser kommissionen att sökandens talan är ogrundad, eftersom kommissionen dels inom rimlig tid har vidtagit alla åtgärder som måste vidtas på grund av ämnets komplexitet, bland annat med hänsyn till svårigheterna att analysera den aktuella sektorn som helhet, till det faktum att det är fråga om en förhållandevis ny problemställning, till den betydelse som kommissionens slutsatser kommer att få samt till de svårigheter som var säregna för France-Télévision, dels inte hade möjlighet, vid den tidpunkt den erhöll anmodan att vidta åtgärder, att vidta de åtgärder som sökanden hade begärt.
- 70 Slutligen anser kommissionen att det framgår av pressmeddelandet av den 2 oktober 1996 om finansieringen av den portugisiska statliga televisionen att kommissionens inställning i frågan om finansieringen av statlig television inte har varit att förhålla frågan och att den skall fatta beslut så fort den är kapabel till det.

- 71 Intervenienten har helt och hållet anslutit sig till svarandens argument och har bekräftat att kommissionen fortsätter sin undersökning av ärendet och att det har uppkommit en rad komplicerade problem i denna undersökning som motiverar att undersökningen tar tid.

— Förstainstansrättens bedömning

- 72 För att kunna ta ställning till om passivitetstalan kan bifallas skall förstainstansrätten undersöka om kommissionen var skyldig att vidta åtgärder vid den tidpunkt då den erhöll en sådan anmodan att vidta åtgärder som avses i artikel 175 i fördraget (beslut av den 13 november 1995 i mål T-126/95, Dumez mot kommissionen, REG 1995, s. II-2863, punkt 44, och beslut av den 6 juli 1998 i mål T-286/97, Goldstein mot kommissionen, REG 1998, s. II-2629, punkt 24).
- 73 I den mån kommissionen ensam är behörig att bedöma om ett statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, är den enligt fördragets grundläggande bestämmelser om statligt stöd skyldig att göra en snabb och opartisk undersökning av ett klagomål om att det föreligger ett stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden (se i detta hänseende domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Sytraval och Brink's France, punkt 62).
- 74 På samma sätt som kommissionen inte kan skjuta upp sitt ställningstagande i fråga om en begäran om undantag enligt artikel 85.3 i fördraget på obestämd tid (förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1997 i de förenade målen T-213/95 och T-18/96, SCK och FNK mot kommissionen, REG 1997, s. II-1739, punkt 55), har det fastslagits att kommissionen inte heller i all oändlighet kan förhålla den inledande undersökningen av de statliga åtgärder som påstås strida mot artikel 92.1 i fördraget när den som i förevarande fall har accepterat att göra en sådan undersökning (förstainstansrättens dom av den 15 september 1998 i mål T-95/96, Gestevisión Telecinco mot kommissionen, REG 1998, s. II-3401,

punkt 73). Det framgår tvärtom av fast rättspraxis att förfarandet i artikel 93.2 är nödvändigt när kommissionen har stora svårigheter att bedöma om ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Sytraval och Brink's France, punkt 39).

- 75 Frågan om ett sådant administrativt förfarande pågått under rimlig tid skall bedömas med hänsyn till de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall och särskilt det sammanhang i vilket fallet har uppkommit, de olika steg i förfarandet som kommissionen skall vidta, ärendets komplexitet samt dess betydelse för de olika berörda parterna (förstainstansrättens dom av den 19 mars 1997 i mål T-73/95, Oliveira mot kommissionen, REG 1997, s. II-381, punkt 45, och domen i det i punkt 75 nämnda målet SCK och FNK mot kommissionen, punkt 57).
- 76 I förevarande fall lämnade sökanden in sitt klagomål den 10 mars 1993. Således hade den inledande undersökningen pågått i 31 månader när sökanden den 3 oktober 1995 i enlighet med artikel 175 i fördraget anmodade kommissionen att vidta åtgärder. Vidare är det ostridigt mellan parterna att kommissionen sedan den 2 mars 1992 undersökte ett liknande klagomål som avsåg televisionen i Spanien och som rörde den allmänna problematiken i fråga om finansieringen av den statliga televisionen.
- 77 Dessa tidsperioder är så långa att kommissionen borde ha haft möjlighet att avsluta den inledande undersökningen av de aktuella åtgärderna. Den borde följaktligen ha fattat ett beslut i frågan (se ovan punkt 28) inom nämnda period om den inte kunde visa att det förelåg synnerliga skäl som motiverade en sådan tidsåtgång.
- 78 Förstainstansrätten konstaterar emellertid att inte något av kommissionens argument kan rättfärdiga att det gick så lång tid. Såsom förstainstansrätten har fastslagit i domen i målet Gestevisión Telecinco mot kommissionen (nämnd ovan i punkt 74, punkterna 82—90), i fråga om ett klagomål som avsåg samma problematik i fråga om finansieringen av den statliga televisionen, kan varken det aktuella ärendets komplexitet eller politiska känslighet, det faktum att kom-

missionen har vidtagit olika åtgärder eller den omständigheten att kommissionen ännu inte var i stånd att fatta beslut om huruvida de olika anslagen till France-Télévision utgjorde ett statligt stöd rättfärdiga att den inledande undersökningen av de aktuella åtgärderna tog så lång tid. Vid den tidpunkt då kommissionen mottog anmodan att vidta åtgärder, det vill säga den 3 oktober 1995, borde kommissionen ha haft möjlighet att fatta ett beslut antingen om att de olika omtvistade finansieringarna och anslagen inte utgjorde statligt stöd, eller att åtgärderna visserligen utgjorde statligt stöd men att de var förenliga med den gemensamma marknaden, eller att det förelåg särskilda svårigheter som gjorde att den var tvungen att inleda förfarandet i artikel 93.2 i fördraget, vilket hade gjort det möjligt för samtliga berörda, i synnerhet sökanden och medlemsstaterna, att inkomma med yttranden. För övrigt skulle kommissionen inom den aktuella perioden ha kunnat fatta ett beslut som beroende på omständigheterna utgjorde en kombination av de ovannämnda besluten (se i detta hänseende förstainstansrättens dom av den 17 februari 1998 i mål T-107/96, Pantochim mot kommissionen, REG 1998, s. II-311, punkt 31). Förstainstansrätten påpekar vidare att om en medlemsstat är osäker på om ett projekt utgör statligt stöd, kan den skydda sina intressen genom att anmäla projektet till kommissionen, vilken då är skyldig att ta ställning inom två månader. Om kommissionen inte tar ställning inom denna frist, anses stödet utgöra ett existerande stöd som är underkastat den kontroll som införts genom artikel 93.1 och 93.2 i fördraget och nämnda medlemsstat kan genomföra projektet efter att ha underrättat kommissionen (domstolens dom av den 11 december 1973 i mål 120/73, Lorenz, REG 1973, s. 1471, punkt 4, svensk specialutgåva, volym 2, s. 177). Denna rättspraxis är grundad på nödvändigheten av att ta hänsyn till den berörda medlemsstatens berättigade intresse av att snabbt få klarhet i rättsläget. Detta är dock inte möjligt när medlemsstaten i fråga har genomfört åtgärder utan att på förhand ha underrättat kommissionen om dem (domstolens dom av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl., REG 1996, s. I-3547, punkt 48). Såsom domstolen har fastslagit är förbudet i artikel 93.3 sista meningen i fördraget mot att genomföra åtgärden omedelbart tillämpligt på alla stöd som genomförts utan att ha anmälts (domen i det ovannämnda målet SFEI m.fl., punkt 39). När medlemsstaten som i förevarande fall har underlåtit att anmäla stödprojektet är det följaktligen absolut förbjudet att genomföra de aktuella åtgärderna och en överträdelse av detta förbud kan beivras av nationell domstol. Härav följer att kommissionen i vart fall inte kan motivera sin underlåtenhet att ta ställning i detta ärende med att de beviljade stöden ställs in om den inleder förfarandet i artikel 93.2 i fördraget.

79 Det är för övrigt ostridigt att kommissionen ännu inte har fattat något av dessa beslut.

80 Följaktligen befann sig kommissionen i ett tillstånd av rättsstridig passivitet den 3 december 1995, det vill säga två månader efter utgången av den frist som började löpa den 3 oktober 1995, då kommissionen anmodades att vidta åtgärder, eftersom den hade underlåtit antingen att fatta beslut om att de omtvistade statliga åtgärderna inte utgjorde stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget, eller om att de visserligen utgjorde stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget men att de var förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.2 och 92.3 i fördraget, eller om att inleda förfarandet i artikel 93.2 i fördraget, eller, beroende på omständigheterna, fatta ett beslut som utgjorde en kombination av dessa olika möjliga beslut.

81 Följaktligen skall den del av passivitetstalan under vilken sökanden har gjort gällande att kommissionen olagligen har underlåtit att vidta åtgärder med avseende på artiklarna 92 och 93 i fördraget bifallas.

Huruvida kommissionen har underlåtit att vidta åtgärder enligt artikel 85 i fördraget

— Parternas grunder och argument

82 Sökanden anser att kommissionen var skyldig att tillsända den ett sådant meddelande som avses i artikel 6 i förordning nr 99/63 efter det att den första delen av undersökningen hade avslutats. Eftersom kommissionen inte har gjort detta, har den gjort sig skyldig till rättsstridig passivitet.

83 I sitt yttrande över den skrivelse av den 15 maj 1997 som den erhöll av kommissionen enligt artikel 6 i förordning nr 99/63 har sökanden gjort gällande att denna inte kan anses vara ett ställningstagande som medför att den rättsliga passiviteten upphör. Den anser att skrivelsen är mycket illa motiverad och till och med en åtgärd i syfte att förhala ärendet, i synnerhet med tanke på att

utredningen redan hade pågått i fyra år. Skrivelsen var därför endast ett försök från kommissionens sida att missbruka domstolens rättspraxis enligt vilken den rättsstridiga passiviteten upphör om den berörda institutionen tar ställning. En skrivelse från kommissionen kan endast anses vara ett ställningstagande i den mening som avses i domstolens dom av den 18 oktober 1979 i mål 125/78, GEMA mot kommissionen (REG 1979, s. 3173, svensk specialutgåva, volym 4, s. 579), om den uppfyller villkoren i artikel 6 i förordning nr 99/63, i synnerhet om den är motiverad.

- 84 Sökanden har understrukit att kommissionens motivering till att artikel 85 i fördraget inte var tillämplig, det vill säga att France-Télévision utgör en ekonomisk enhet, baserar sig på de svar som France 2 och France 3 har lämnat den 10 november 1993 på en skrivelse från TF1 av den 30 april 1993. Varken ärendets komplexitet eller resultaten av studien kan således ha haft det minsta inverkan på det synnerligen summariska innehållet i skrivelsen av den 15 maj 1997. Kommissionens motivering att ärendet saknade gemenskapsintresse tar inte heller hänsyn till de argument och handlingar som fanns i det tillägg till klagomålet som ingavs den 10 mars 1997. Följaktligen har sökanden begärt att förstainstansrätten skall anmoda kommissionen att ge sökanden ett välmotiverat svar så att den kan bedöma om den bör begära att förstainstansrätten uttalar sig i frågan om passivitet.
- 85 Svaranden har hänvisat till sina argument angående åsidosättandet av artikel 92 i fördraget.
- 86 Vidare har svaranden uppgett att skrivelsen av den 15 maj 1997 till sökanden utgör ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 6 i förordning nr 99/63 som gör att den rättsstridiga passiviteten upphör. Därför behöver inte talan prövas i denna del.
- 87 Intervenienten har anslutit sig till svarandens argument.

— Förstainstansrättens bedömning

- 88 Det framgår av rättspraxis att en skrivelse som sänts till den som klagat och som uppfyller villkoren i artikel 6 i förordning nr 99/63 utgör ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 175 andra stycket i fördraget (domen i det ovannämnda målet GEMA mot kommissionen, punkt 21). Ett sådant ställningstagande leder till att kommissionens passivitet upphör och att grunden för sökandens passivitetstalan bortfaller (dom av den 18 mars 1997 i mål C-282/95 P, Guérin automobiles mot kommissionen, REG 1997, s. I-1503, punkterna 30 och 31).
- 89 Förstainstansrätten skall därför undersöka i vilken omfattning kommissionens skrivelse av den 15 maj 1997 till sökanden kan anses utgöra ett sådant meddelande som avses i artikel 6 i förordning nr 99/63.
- 90 Förstainstansrätten konstaterar att skrivelsen av den 15 maj 1997, i vilken det uttryckligen hänvisas till artikel 6 i förordning nr 99/63, uppfyller alla formkrav i denna artikel. Dels blir klaganden i skrivelsen, efter att ha erinrats om argumenten i klagomålet, upplyst om skälen till att klagomålet avslås, dels fastställs en tidsfrist, i detta fall två månader, inom vilken sökanden kan kommentera saken skriftligen.
- 91 Sökanden anser dock att skrivelsen av den 15 maj 1997 inte kan anses utgöra ett ställningstagande som leder till att den rättsstridiga passiviteten upphör, eftersom skrivelsen är mycket illa motiverad och till och med utgör ett försök att förhåla ärendet.
- 92 Detta påstående kan inte godtas. I skrivelsen av den 15 maj 1997 anger kommissionen nämligen två skäl till att den inte anser sig kunna godta sökandens klagomål om att artikel 85 i fördraget har åsidosatts, vilket är den enda del som skall behandlas vid nu aktuell prövning. För det första har kommissionen uppgett att de två företagen France 2 och France 3 tillhör samma koncern och kontrolleras av samma ledning som förvaltar företagen som en enhet. Därför

kan företagen i verkligheten inte agera självständigt på marknaden utan de utgör en ekonomisk enhet, vilket innebär att deras påstådda samverkan enligt domstolens rättspraxis (domstolens dom av den 24 oktober 1996 i mål C-73/95 P, Viho mot kommissionen, REG 1996, s. I-5457) inte kan anses strida mot artikel 85 i fördraget. För det andra anser kommissionen att klagomålet kan avslås med motiveringen att ärendet saknar gemenskapsintresse, eftersom ”detta ärende inte medför att handeln mellan medlemsstaterna påverkas i väsentlig utsträckning”.

- 93 Även om det skulle vara riktigt, såsom sökanden påstått, att motiveringen i skrivelsen av den 15 maj 1997 kan ifrågasättas och är summarisk, är detta irrelevant för frågan huruvida kommissionen har tagit ställning i den mening som avses i artikel 175 i fördraget.
- 94 Skrivelsen av den 15 maj 1997 skall därför anses utgöra ett meddelande i den mening som avses i artikel 6 i förordning nr 99/63 som leder till att kommissionens eventuella rättsstridiga passivitet upphör.
- 95 Härav följer att förstainstansrätten inte behöver ta ställning till den del av passivitetstalan under vilken sökanden har gjort gällande att kommissionen olagligen har underlåtit att vidta åtgärder enligt artikel 85 i fördraget.

Huruvida kommissionen har underlåtit att vidta åtgärder enligt artikel 90 i fördraget

— Parternas grunder och argument

- 96 Sökanden har gjort gällande att kommissionens skrivelse av den 15 maj 1997, i vilken sökanden meddelades att kommissionen inte hade för avsikt att inleda ett

förfarande enligt artikel 90 i fördraget, var summarisk, knappt utgjorde någon skrivelse och i vart fall var helt otillräcklig för att sökanden skulle kunna lämna en användbar kommentar. Sökanden anser därför att skrivelsen av den 15 maj inte ledde till att kommissionens rättsstridiga passivitet upphörde, eftersom den inte innehåller ett verkligt ställningstagande.

- 97 Kommissionen har gjort gällande att skrivelsen av den 15 maj 1997 även innehåller en analys av omständigheterna mot bakgrund av artikel 90 i fördraget, även om sökanden enligt denna bestämmelse inte har rätt till en sådan.
- 98 Intervenienten har gjort gällande att kommissionens ställningstagande i skrivelsen av den 15 maj 1997, att artikel 90 i fördraget inte är tillämplig, i vart fall innebär att föremålet för passivitetstalan bortfaller.

— Förstainstansrättens bedömning

- 99 Förstainstansrätten skall undersöka i vilken omfattning kommissionens skrivelse av den 15 maj 1997 utgör ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 175 andra stycket i fördraget som medför att kommissionens passivitet upphör och att föremålet för passivitetstalan bortfaller i den del som avser kommissionens påstådda underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 90 i fördraget.
- 100 Förstainstansrätten konstaterar att kommissionen i skrivelsen av den 15 maj 1997 dels informerade sökanden om att kommissionen, efter en genomgång av sökandens klagomål på grundval av artikel 90 i fördraget, inte kunde fastställa att de aktuella omständigheterna utgjorde en överträdelse, dels redogjorde för

skälen till att den inte hade för avsikt att inleda ett förfarande enligt artikel 90 i fördraget.

- 101 Det framgår således tydligt, såväl av skrivelsens innehåll som det sammanhang i vilket den upprättades, att kommissionen, då den tillsände sökanden skrivelsen av den 15 maj 1997, inte ansåg att de uppgifter den hade tillgång till var tillräckliga för att kommissionen skulle kunna godta sökandens klagomål i den del som avsåg åsidosättande av artikel 90 i fördraget.
- 102 Såsom har påpekats ovan är påståendet att skrivelsen eventuellt är felaktig eller otillräckligt motiverad irrelevant för frågan huruvida kommissionen har tagit ställning i den mening som avses i artikel 175 i fördraget.
- 103 Följaktligen har kommissionen, genom att tillsända sökanden skrivelsen av den 15 maj 1997, tagit ställning i den mening som avses i artikel 175 andra stycket i fördraget och det finns därför inte längre någon anledning att avgöra passivitetstalan i den del det görs gällande att kommissionen rättsstridigt har underlåtit att vidta åtgärder enligt artikel 90 i fördraget.

Andrahandsyrkandet om ogiltigförklaring

- 104 I den mån kommissionens skrivelse av den 11 december 1995 skulle anses utgöra ett beslut att avslå sökandens klagomål av den 10 mars 1993 har sökanden i andra hand yrkat att detta beslut skall ogiltigförklaras med motiveringen att det inte fastslås i beslutet att artiklarna 85, 90 och 92 i fördraget har åsidosatts. I sin replik har sökanden visserligen noterat att kommissionen har medgett att skrivelsen av den 11 december 1995 inte utgjorde ett ställningstagande i den

mening som avses i artikel 175 i fördraget, men har ändå förklarat att den vidhåller sitt andrahandsyrkande om ogiltigförklaring om förstainstansrätten skulle vara av en annan åsikt.

- 105 Såsom framgår av såväl parternas samstämmiga uppfattning som förstainstansrättens bedömning av passivitetstalan är skrivelsen av den 11 december 1995 rent informativ och innehåller inget ställningstagande från kommissionens sida rörande talan i sak.
- 106 Det är därför inte nödvändigt att döma i målet såvitt avser yrkandet om ogiltigförklaring, eftersom det endast har framförts i andra hand.

Rättegångskostnader

- 107 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.6 i rättegångsreglerna skall förstainstansrätten, i mål där det inte finns anledning att döma i saken, besluta om kostnader enligt vad den finner skäligt.
- 108 I förevarande fall har kommissionen dels i huvudsak tappat målet, dels underlåtit att rätta sig efter anmodan att vidta åtgärder inom den frist som föreskrivs i artikel 175 i fördraget. För övrigt har kommissionen inte förrän den 15 maj 1997, det vill säga efter det att talan väckts i detta mål, delgivit sökanden ett ställningstagande avseende den del av klagomålet av den 10 mars 1993 som avser åsidosättande av artiklarna 85 och 90 i fördraget.
- 109 Härav följer att det i målet är skäligt att besluta att kommissionen skall bära sin rättegångskostnad samt ersätta sökandens rättegångskostnad, med undantag för

de kostnader som sökanden har åsamkats till följd av Republiken Frankrikes intervention.

- 110 Med tillämpning av artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall Republiken Frankrike bära sin rättegångskostnad. Den skall dessutom ersätta den del av sökandens rättegångskostnad som uppkommit på grund av interventionen.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Kommissionen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget genom att underlåta att fatta beslut beträffande den del av det klagomål som inlämnats av Télévision française 1 SA den 10 mars 1993 som avser statligt stöd.
- 2) Det saknas skäl att avgöra passivitetstalan i den del som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 85 i EG-fördraget (numera artikel 81) och artikel 90 i EG-fördraget (numera artikel 86 EG).

- 3) Talan avvisas i den del som avser kommissionens underlåtenhet att vidta åtgärder enligt artikel 86 i EG-fördraget (numera artikel 82 EG).
- 4) Det saknas skäl att döma i målet såvitt avser andrahandsyrkandet om ogiltigförklaring.
- 5) Kommissionen skall bära sin rättegångskostnad och ersätta sökandens rättegångskostnad, med undantag för de kostnader som uppkommit till följd av Republiken Frankrikes intervention.
- 6) Republiken Frankrike skall bära sin rättegångskostnad samt ersätta den del av sökandens rättegångskostnad som uppkommit till följd av Frankrikes intervention.

Jaeger

Lenaerts

Tiili

Azizi

Mengozzi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 3 juni 1999.

H. Jung

M. Jaeger

Justitiesekreterare

Ordförande